

4. Rahmonov I., Qirg'izboyeva N., Ashirboyev A., Valiyev A., Nigmanov B. Chizmachilik. –T.: “Voriz-nashriyot”, 2016. 303-b.
5. Mavlonova R., To'rayeva O., K.Xoliqberdiyev. Pedagogika. –T.: “O'qituvchi”, 2010. 159-160-b.
6. Valiyev A.N., Rahmatova I.I. O'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirishda loyihalash masalalarining o'rni. –T.: //“Xalq ta'limi” 2018, № 6. 38-b.
7. Valiyev A.N., Amirqulov X.Q., Valiyeva B.N. Maxsus sirtqi bo'lim talabalarini o'qitishda darajali testlardan foydalanish. –T.: «Fizika va zamonaviy astronomiya: innovatsion o'qitishning yangi modellarini yaratish» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. 2019. 245-247-b.
8. 5110800 – Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi ta'lim yo'nalishining kunduzgi va maxsus sirtqi bo'limlar uchun 2018- yilda tasdiqlangan ishchi o'quv rejası va fan ishchi dasturlari.
9. <http://lex.uz/docs/3299721>

REZYUME

Ushbu maqolada sirtqi (maxsus sirtqi) bo'lim talabalarining chizma geometriya fanidan sessiya oraliq vazifalari mazmunini takomillashtirishga oid masalalar yoritilgan. Buning natijasida talabalarning bilimini tekshirish, baholash va uni mustahkamlash imkoniyatlarining o'sishi ko'rsatib otilgan.

PEZIOME

Данная статья посвящена вопросам по усовершенствованию содержания сессионных заданий промежуточного вопросов по начертательной геометрии для студентов заочного (специальной заочной) отделения. Как результат этого – повышение качества контроля и закрепления знаний студентов.

SUMMARY

This article is devoted to improving the content of the session tasks of the intermediate course on descriptive geometry for students of the correspondence course (special correspondence course) Department. As a result, the quality of control and consolidation of students' knowledge is improved.

BASLAWISH BILIMLENDIRIWDE ZAMANAGÓY PEDAGOGIKALÍO TEXNOLOGIYALARDÍ HÁM INNOVACIYALARDÍ OOLLANÍW MÁSELESİ

G.Zarimbetova – *assistent oqıtwshı*

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tavanch so'zlar: innovatsiya, pedagogik texnologiya, kognetivlik, evristika, kreativlik, pedagogik aksiologiya, pedagogik neologiya.

Ключевы слова: инновации, педагогические технологии, познание, эвристика, творчество, педагогическая аксиология, педагогическая неология.

Key words: innovations, pedagogical technologies, cognition, heuristics, creativity, pedagogical axiology, pedagogical neology.

Mektepte baslawish klaslarda zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardı, innovaciyalardı qollanıw máselesi hár qashanıdan da áhmiyetli tús alıp barmaqta. Birinshi Prezidentimizdiń iúdá orınlı uqtırıp ótkenindev. «zamanagóy baslawish bilimlendiriwdiń ózi neden ibarat bolıwı kerek. Bala 1-4 klasslarda qanday bilimge iye bolıwı lazım. Olardıń tárbıyası qanday bolıwı kerek. Usı máselege iuwap tabıwımız zárúr» [1:13].

Mine usıǵan muwapıq, búgingi kúnde pedagogika tarawında dáwir talabı tiykarında oqıw processlerine innovaciyalardı endiriw islerinde pedagoglar bellesiwi tiyis.

Házirgi kúnde dúnya júzi pedagogikasında hár túrli pedagogikalıq texnologiyalar qollanıw atır. Máselen: kognitivlik, evristikalıq, dóretywshilik (kreativlik) pedagogikalıq texnologiyalardı atap ótsek boladı.

Kognativlik pedagogikalıq texnologiya-oqıwshını adamzat jámiyeti tárepinen toplaǵan bilim, tájiriybeler menen qurallandıw hám olardı óziniń keleshektegi xızmetinde qollanıwǵa úyretiwdi maqset etip qoyadı.

Evristikalıq pedagogikalıq texnologiya-lekciya, seminar, laboratoriyalıq hám ámeliy jumıslardı mashqalalı jaǵdayda tereń izertlew jáne izlep tabıw arqalı oqıtwǵa baǵdarlangan boladı [2:16].

Kreativlik texnologiya-dóretywshilik, oylaw hám uqıplılıqtı rawajlandırıw hám onı qalıplestiriwge qaratıladı. Oqıtw procesinde pánlerdi oqıtwda zamanagóy oqıtw metodi bolǵan interaktiv hám innovaciyalıq texnologiyalardıń ornı ullı. Dúnva júzi pedagogikalıq leksikası qatarınan «innovaciya» túsiniǵi álle qashan-aq orın alǵan. Bul túsiniń «jańa», «reforma» túsinińlerin ańlatadı. Innovaciya sózi-bilim beriw barısında jańalıq kirgiziw (novoobrazovanie), jańalanıw degen mánisti de bildiredi. Keń mánide qaraǵanıwızda, tálim sistemasındaǵı hár qanday ózgerisler bul pedagogikalıq innovaciya bolıp esaplanadı. Dáslep bul túsinińler social- ekonomikalıq hám texnologiyalıq processlerge baylanıslı qollanılatuǵın edi, keyin ala tálim sistemasındaǵı hár qanday jańalıqlarǵa baylanıslı qollanılatuǵın boldı. Pedagogikalıq jańalıqlardıń texnologiyası dep atalıwınıń sebebi de usında [3:21].

Innovaciya túsiniǵi islep shıǵarıw hám de mádeniyat tarawlarınan kirip kelgen túsiniń. 30-jıllarda AQShta «firma innovaciyalıq siyasatı», «innovaciyalıq process» atamaları payda bolıp, 60-70-jıllarda firmalar menen basqa da kárxanalarda ámelge asırılatuǵın jańalıqlardı empirikalıq tekseriw isleri ámelge asırılıp, usı dáwirlerden baslap innovaciya túsiniǵi ámeliyatqa kirip kelip, soń ol pedagogika páninde de qollanıla basladı. Mánisine qaray innovaciya múnásiybet yamasa processke jańalıq kiritiwdiń dinamikalıq sisteması bolıp esaplanadı. Ózliginen bul sistema sıpatında jańalıq kiritiw múnásiybet yamasa processtıń, birinshiden, logikalıq jaqtan ishi, ekinshiden kirgizilip atırǵan jańalıqtıń qanday da bir waqt aralıǵında izbe-iz rawajlanıwı hám de dógerek átirapqa kórsetetuǵın óz ara tásirin bildiredi.

«Ózbekstan milliy enciklopediyası»nda kórsetiliwi boyınsha tómendegi mánis hám mazmunǵa iye: «Innovaciya (angl «innovationas»-kirgizilgen jańalıq, oylap tabılǵan). 1) texnika hám texnologiya áwladların almasırwıdı támiyinlew ushın jumsalǵan qárejetler; 2) ilim-texnika jetiskenliklerin hám joǵarı tájiriybelerge tiykarlangan texnika, texnologiya, basqarıw hám miynetti shólkemlestiriw sıyaqlı tarawlardaǵı jańalıqlar, sonday-aq olardıń hár túrli tarawları hám jumis sheńberinde qollanılıwı [3:169].

R.N.Yusufbekova innovaciyalardı pedagogikalıq kóz-qarastan úyrenip shıǵıwǵa itibar qaratadı. Tiykarınan, pedagogikalıq innovaciya avtor tárepinen tálim-tárbıya procesinde aldın belgili bolmaǵan, hesh jerde jazılmaǵan jaǵday yamasa nátiyjege alıp barıwshı pedagogikalıq hádiyseniń ózgerip turıwı múmkin bolǵan mazmunı ekenligin atap ótedi. Rossiya alımları A.İ.Prigojin, B.V.Sazonov, V.S.Tolstoy, N.P.Stepanov hám t.b bolsa innovaciyalıq proces hám de onıń quramlı bólimlerin úyreniwge bar itibarın qaratqan. Usı orında olar innovaciyalıq processtıń shólkemlestiriliwine qaray tómendegi eki jantasıw bar ekenligin atap ótedi:

1. jańalıqtıń individual mikro dárejesin (bunda qanday da bir ideyanı ámelde qollanıw).

2. bólek kiritilgen jańalıqlardıń óz ara tásirin bildiriwshı mikro dáreje (bunda bólek kirgizilgen jańalıqlardıń óz-ara

tásirleniw birligi, onıń básekesi hám biriniń ornın ekinshisi tárepinen iyeleniw áhmiyetli bolıp sanaladı).

A.İ.Prigojin, B.V.Sazonov, V.S.Tolstoylar óz izlenislerinde jańalıq kirgiziwdiń sistemalı koncepciyasın tiykarlawğa urınğan. Bunda avtorlar innovatsiyalıq proceslerdiń tómendegi eki zárúr basqışın bir-birinen ajratıp kórsetedi.

1. Jańalıq sıpatında payda bolatuǵın ideyalarǵı islep shıǵıw kárxana, shólkem tárepinen anıq bir túrdegi ónimdi islep shıǵıwıń rejelestiriliwi.

2. Jańalıq (belgili bir ónimdi) keń kólemde islep shıǵıw.

Joaqı oqıw orınlarında innovatsiyalıq proceslerdi shólkemlestiriwde ózine say jantasıwlarǵı kóremiz. Olar:

1. Gnostikalıq-dinamikalıq qantas (bunda pedagoglar, pedagogikalıq innovatsiyalar, olardıń túrleri, jaratılıwı, ámelde en jaydırılıwı, shet ellerde jaratılǵan aldınǵı pedagogikalıq (ilimiy) innovatsiyalar hám olardı úyreniw, jergilikli shárt-shárayatlarǵı esapqa alǵan halda ámelde olardan paydalanıwǵa tiyisli, bilim, kónlikpe, tájiriybelerdi izbe-iz ózlestiriw, óz xızmetlerinde pedagogikalıq innovatsiyalarǵı belsene qollanıw barısındaǵı tájiriybelerdi ózlestiriw).

2. Xızmetke individual qantas (bunda pedagoglar ózleriniń individual imkaniyatları, qábiletleri, tájiriybelerine súyengen halda ámeliy xızmette pedagogikalıq innovatsiyalarǵı qollanıwda anıq izbe-izlikke erisedi).

3. Kóp subyektili (dialoglı) jantasıw (bul qantas pedagogikalıq processte innovatsiyalarǵı kásipleriniń óz ara, tiykarınan, kóp jıllıq is tájiriybesi, kásiplik sheberligi hám tájiriybesine iye pedagoglardıń xızmetleri menen tanısıw, olardıń bilimlendiriw innovatsiyaların nátiyjeli, maqsetli hám úziksiz qollanıwǵa baylanıslı usınıs hám de kórsetpelerden paydalanıwın bildiredi).

4. İnsanıyılıq jaqtan qantas (bul qantas pedagogikalıq processte innovatsiyalarǵı qollanıwǵa bilim alıwshılardıń imkaniyatları, qálewleri, qızıǵıwshılıqları, bilim, kónlikpe hám tájiriybeleri dárejesin esapqa alıw maqsetke muwapıqlıǵın jarıwıǵa xızmet etedi).

5. Individual-dóretiwsheńlik qantas (bunda hár bir pedagog xızmetinde úyrenilip atırǵan tema, oqıw materialınıń mazmunı, sonday-aq, ózleriniń imkaniyatları, qábileti, sheberligi, is tájiriybesinen kelip shıqqan halda tálim-tárbiya proceslerin dóretiwsheńlik islenbeler tiykarında shólkemlestiredi).

Innovatsiyalıq xızmet-jańa sociallıq talaplardıń dástúriy normalarǵa say kelmewi yamasa jańadan jetilisip atırǵan ideyalarǵı belgili ideyalarǵı inkar etiw nátiyjesinde júzege keletuǵın keń kólemli mashqalalardı sheshiwge qaratılǵan xızmet.

Mánisine qaray innovatsiyalıq xızmet ilimiy izlenisler, qollanbalar jaratıw, tájiriybe-sınaw jumısların alıp barıw, ilim-texnika jetiskenliklerinen únemli paydalanıw tiykarında jańadan jetilistirilgen ónimlerdi jaratıwdan ibarat.

Pedagogtıń innovatsiyalıq xızmeti tómendegiler menen belgilenedi.

jańalıqta qollanıwǵa tayarlıq dárejesi.

-pedagogikalıq jańalıqlardı qabıl etiw.

-novatorlıq dárejesi.

-kommunikativlik qábiletiniń rawajlanǵanlıǵı.

-dóretiwsheńligi.

Innovatsiyalıq xızmet pedagogtıń ruwxıy, aqılıy, fizikalıq kúshin belgili bir maqsetke baǵdarlawı tiykarında BKM nı iyelewı, ámeliy xızmetti teoriyalıq bilimler menen toltırıp barıwı, biliw, jobalastırw, kommunikativ sóylew hám shólkemlestiriwshilik qábiletin rawajlandırıwın talap etedi.

Adette, pedagogikalıq innovatsiyalarǵı ámeliyatqa en jaydırılıwı eki túrde keshedi.

1. Pedagogikalıq innovatsiyalarǵı ámeliyatqa en jayılıwı stixiyalı bolıp keshedi, yaǵnıy, innovatsiyalıq process

pedagogikalıq jańalıqlarǵa bolǵan talapları esapqa alınbaydı, olardı ámeliyatqa en jaydırıwda belgili shárt-shárayatlar, usıl hám jollarǵa aqılıy jaqtan múnásibet bildirilmeydi.

2. Pedagogikalıq innovatsiyalarǵı ámeliyatqa en jaydırılıwı stixiyalı keshedi, yaǵnıy pedagogikalıq jańalıqlar innovatsiyalıq processte aqlıy maqsetke muwapıq, ilimiy jaqtan tastıyqlanǵan xızmet jemisi sıpatında ámeliyatqa en jaydırıladi.

Demek, ilim-pán, texnika, islep shıǵarıw hám texnologiyanıń rawajlanıwı, oqıw sistemasında da túpten ózgerislerdiń payda bolıwına alıp keledi. Oqıw sistemasınıń modernizatsiyası mámleket hám jámiyet tájiriybeli kadrlarǵa, shaxstıń bolsa sapalı bilim alıwına bolǵan talaplarınan kelip shıqqan halda júz beredi.

Házirgi dáwirge kelip pedagogikalıq innovatıka pání qalıplesti. Pedagogikalıq innovatıka - pedagogikalıq jańalıqlar, olardı bahalaw hám pedagogikalıq jámaát tárepinen ózlestiriw, onı ámelde qollanıw haqqındaǵı tálimat sıpatında qaraladı.

Yaǵnıy, pedagogikalıq innovatıka - bul mekteplerdi rawajlandırıw processleri, jańa texnologiyalar hám tálim ámeliyatındaǵı jańalıqlardı úyreniw haqqındaǵı pedagogika páníniń ayrıqsha tarawı sanaladı.

Bul tálimat úsh baǵdardı óz ishine aladı.

Birinsisi, pedagogikalıq neologiya (grekshe «neo»- «jańa» hám «logos»- «tálim», yaǵnıy jańalıq haqqındaǵı tálimat) dep atalıp, bunda pedagogika tarawındaǵı hár qanday jańalıqlar úvreniledi hám de ulıwmalastırıladi.

Ekinshisi, pedagogikalıq aksiologiya (grek tilinen alınǵan bolıp, «aksioma»- dáliyillenbeytuǵın tálimat» mánisin ańlatadı) dep atalıp, bunda pedagogikalıq jańalıqlar ishinen eń nátiyjelileri tańlap alınıadı.

Úshinshisi, pedagogikalıq praksilogiya (grekshe «praks»-«háreket» hám «logos»- «tálim», yaǵnıy «ámeliyatqa qollaw haqqındaǵı tálimat» mánisin ańlatadı) dep atalıp, bunda tańlap alınǵan pedagogikalıq jańalıqlardı ámeliyatqa qollanıw, birden bir nátiyjege erisiw máseleleri túsiniledi.

Innovatsiyalıq pedagogika procesi tiykarınan, shaxstıń ózin-ózi basqarıwı hám ózin-ózi qadaǵalawı menen xarakterlenedi. Oqıwshılardıń biliw iskerligin rawajlandırıw onıń áhmiyetli baǵdarlarınan biri sanaladı.

Yaǵnıy, pedagogikalıq innovatsiya - oqıwshılardı oqıtıw, tárbiyalaw hám rawajlandırıwǵa qaratılǵan jańalıqlar sanaladı.

Innovatsiyalıq pedagogika - bul bilimler sisteması bolıp, tómendegilerge jańalıqlar kiritiwdi názerde tutadı:

- tálimniń maqseti,

- tálimniń mazmunı,

- tálim metodları hám texnologiyaları,

- tálimdi shólkemlestiriw formaları, (4.96)

- tálim sistemasın basqarıw,

- pedagogikalıq xızmetti alıp barıw stili hám oqıw-biliw processlerin shólkemlestiriw,

- bilimlik dárejelerin bahalaw hám baqlaw sisteması,

- tálimdi finanslaw sisteması,

- oqıw-metodikalıq jaqtan támiyinlew,

- tárbiya isler sisteması,

- tálim beriwshi ham tálim alıwshılardıń iskerligi.

Mektep, licey, kolledj, institut ham universitet sıyaqlı oqıw orınların rawajlandırıwıń perspektiv jolların tabıw innovatsiyalarǵı kórsetkishleri bolıp tabıladi. Sonıń menen bir qatarda, bir mektep ushın jańalıq sanalǵan innovatsiyalar basqa mektep ushın jańalıq bolmawı múmkin.

Pedagogikalıq ideya, koncepciyalar hám de texnologiyalar arasında da jańalıqlar bolıwı múmkin. Olardıń jańa dáwir hám waqt boyınsha xarakterlenedi.

Ulıwma aytqanda, jańalıq - bul jańa metodika, jańa texnologiya, jańa qurallar bolsa, innovatsiya bolsa -belgili bir basqışlar boyınsha rawajlanatuǵın process bolıp

tabiladi.

Juwmaqlap aytqanda, pedagogika tarawında ilimiy-izertlew jumislari alıp barıwshı ilimpazlar, usı tarawda xızmet etip kiyatırǵan pedagoglar tárepinen sabaq hám

tárbiya processlerine endirilip atırǵan jańalıqlar oqıwshılardı dóretiwshilik oylawǵa baǵdarlawdı maqset etip qoyadı hám bunday usılda ótilgen hár bir sabaq ámelde óziniń jemisli nátiyjelerin beredi.

Адебиетлер

1. Barkamol avlod orzusi. -T.: «Sharq», 1999, 13-b.
2. Boshlangıch tálim koncepciyasi. (Q. Abdullaeva, R. Safarova va boshqalar) //Boshlangıch tálim. -T.: 1998. № 6, 16-b.
3. Ўзбекистон миллий энциклопедияси. Зебунисо-Кониғил / 4-том. Бош тахрир хайъати аъзолари: М.Аминов ва б. -Т.: «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти. 2002. 169-б.
4. Xujaev F. Tálimda pedmahoratning uziga xos xususiyatlari. -T.: «Yangi asr avlodi», 2011, 58-b.
5. Angelovskiy K. Oqıtuvchilar va innovaciya. -M.: «Prosveshenie», 1991. -S. 96.
6. Karimov I.A. Yuksak mánaviyat – engilmas kuch. -T.: «Manaviyat», 2008, 63-b.

РЕЗЮМЕ

Maqolada Uzlusiz talim jarayonida boshlangıch sinflarda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish va kognitivlik, evristik, kreativlik texnologiyalar tushunchalariga ega bo'lish.

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена использованию современных педагогических технологий в процессе непрерывного образования в начальной школе и концепции когнитивных, эвристических, творческих технологий.

SYMMARY

The article is devoted to the use of modern pedagogical technologies in the process of lifelong education in primary school and the concept of cognitive, heuristic, creative technologies.

ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ СОҲАСИДА ИНСОН КАПИТАЛИНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ҚАРАТИЛГАН ИЛМИЙ ЛОЙИҲАЛАРНИ ШАКЛАНТИРИШ ВА ТАШКИЛ ҚИЛИШ МАСАЛАЛАРИ

О.Ў.Сойбежонов – *стажёр-тадқиқотчи*

Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт университети

Таянч сўзлар: жисмоний тарбия, спорт, инсон, капитал, лойиҳалаштириш, кўникма, малака, инновация, саломатлик, жараён, тараққиёт.

Ключевые слова: физическое воспитание, спорт, человек, капитал, проектирование, навыки, квалификация, инновация, здоровье, процесс, развитие.

Key words: physical education, sport, person, capital, project, skills, qualification, innovation, health, process, development.

Мамлакатимиз ва жаҳонда ислохотларнинг мазмуни инсон омилини ривожлантиришга қаратилмоқда. Чунки инсон барча бойликларни ривожлантирувчи ҳисобланади. Шунинг учун ҳам инсон ва у фаолият юритаётган соҳалар, айниқса, унинг саломатлигини таъминлашга қаратилган ишларни ривожлантириш ҳар қачонгидан ҳам долзарблашиб бормоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 21 сентябрдаги “2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5544-сонли фармонида мамлакатнинг халқаро майдондаги рақобатбардошлиги даражасини ва инновацион жиҳатдан тараққий этганини белгилловчи асосий омил сифатида инсон капиталини ривожлантириш – Стратегиянинг бош мақсадидир деб алоҳида таъкидланди [1].

Ўзбекистон Республикасининг 2015 йил 4 сентябрдаги “Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида”ги қонунининг 3-моддасида жисмоний тарбия ва спортга қуйидаги таъриф берилган: жисмоний тарбия — маданиятнинг инсонни жисмоний тарбиялаш, жисмоний ривожланиш ва жисмоний тайёргарлик орқали жисмоний ҳамда интеллектуал жиҳатдан камол топтириш, унинг қобилиятини ва ҳаракат фаоллигини такомиллаштириш, соғлом турмуш тарзи кўникмаларини шакллантириш, ижтимоий мослаштириш мақсадида жамият томонидан яратиладиган ҳамда фойдаланиладиган кадрлар, нормалар ва билимлар йиғиндисидан иборат бўлган қисми” ҳамда “спорт — одамларнинг муайян қоидалар бўйича ташкил этилган, уларнинг жисмоний ва интеллектуал қобилиятини таққослашдан иборат бўлган ҳаваскорлик асосидаги ва профессионал асосдаги фаолияти, шунингдек, ушбу фаолиятга тайёргарлик кўриш ҳамда бу фаолият жараёнида одамлар ўртасида юзага келадиган муносабатлар” дейилган [2:2-3]. Яъни, инсон камолотидаги асосий воситалардани бири эканлиги таъкидланади. Жисмоний тарбия ва спорт ҳам инсон камолотида муҳим тутар экан ундан оқилона ва самарали фойдаланиш йўллари ривожлантириш керак бўлади. Инсон

камолотини таъминлаш орқали ривожланишга эришиш инсоният олдидаги бир-бир имконият ҳисобланади.

БМТ Тараққиёт дастури томонидан “Кейинги чегара – инсон камолоти ва антропоцен” деб номланган, 2020 йилги инсон камолоти ҳисоботининг навбатдаги нашри тақдим этилди. Ҳисоботнинг инсон камолоти индекси инсон тараққиёти йўлида 3 та асосий омил – узоқ ва соғлом ҳаёт кечириш, билим олиш ҳамда муносиб турмуш даражаси бўйича эълон қилинадиган статистик маълумотлар тўплами ҳисобланади. Ўзбекистон жорий ҳисоботда дунёнинг 189 мамлакатини ичида индекс қиймати 0,720 (максимал индекс қиймати 1,000) билан 106-ўринни эгаллаб, 2019 йилдаги ҳисобот натижаларига нисбатан икки ўринга кўтарилди. “Инсон капиталли – бу муаян одамдаги билим, тажриба, кўникма ва қобилиятларининг иқтисодий самарадорлигидир. Инсон капиталидан тўғри фойдаланиш фақат бир томонлама яъни, шахсий манфаат йўлида эмас, балки жамият манфаатлари йўлида фойдаланиш зарурати кун тартибига қўйила бошланди”[3].

Дунё ҳамжамияти тараққиёт суръати тезлашган сари инсон саломатлиги масаласига алоҳида эътибор қаратмоқда. Чунки табиатнинг инсон таъсири натижасида тобора ишдан чиқиб бориши инсон мавжудлигини таъминловчи вазифаларини йўқолиб боришига олиб келмоқда. Натижада инсон ўз физиологик имкониятларини ривожлантириш билан бирга ўз саломатлигига ғамхўрлик қилишга мажбур бўлмоқда.

Бундай жараён ўз навбатида инсон саломатлигини ўрганишга қаратилган фан ва соҳаларни янада ривожлантириш заруриятини юзага келтирмоқда. Хусусан, жисмоний тарбия ва спорт соҳасига инновацион технологияларни жорий қилиш, аҳолининг жисмоний тарбия ва спорт билан шугулланиш даражасини ошириш ҳамда илмий-тадқиқот ишларини йўлга қўйиш негизида малакали илмий-педагогик кадрларни тайёрлаш ишларини ривожлантириш соҳа тараққиётида муҳим аҳамият касб этади. Бу борада амалга оширилаётган ишларни таҳлил қилиш, бошқа бир мамлакатнинг илмий-тадқиқот ишлари тизими